Dežnik — »mini« tovarna z zanimivim programom

IZ JUTRA RASTE DAN

Spoznanje, da je tudi tako imenovano »malo gospodarstvo« pomembna panoga v celotni verigi enostavne in razširjene reprodukcije, si še vedno prepočasi utira pot v našo vsakdanjo gospodarsko resničnost in prakso. Vse preveč smo namreč še obremenjeni z okorelo miselnostjo, da le podjetja z visokim sestavom kapitala lahko ustvarjajo družbeni produkt z visoko stopnjo akumulativnosti, čeprav so jo nešteti primeri že postavili na laž. Zaradi takšne miselnosti je ostala ta panoga dolgo zapostavljena, kar ni ostalo brez posledic. Na tržišču še danes močno pogrešamo pestrejšo izbiro enakih izdelkov, ki jih industrija zaradi premajhnih serij ne izdeluje, ker so zanjo ekonomsko nezanimive. To praznino lahko uspešno zapolnijo prav male tovarnice in obrati. Njihova prednost je v tem, da lahko brez daljših priprav hitro spremene proizvodni program po potrebah trga.

Takšna mini tovarna z zanimivim in kar atraktivnim programom je tudi »Dežnik« v Aleševčevi ulici v Šiški, ki zaposluje vsega 56 delavcev. Njihova poslovna stavba je podobna stanovanjskim hišam v soseščini, le napisna tabla podjetja naznanja, čemu je namenjena, sicer bi najbrž celo sosedje ne vedeli, da je tam mala tovarna, ker ne povzroča nobenega hrupa.

Podjetje se ukvarja z izdelovanjem dežnikov, vendar je moralo to proizvodnjo zaradi pomanjkanja reprodukcijskega materiala zmanjšati za 30 % in jo nadomestiti z izdelovanjem otroških dežnih plaščev, pelerin in športnih izdelkov. Za slednje so našli trg v ZRN, Italiji in Švici, pogovarjajo pa se tudi s Poljaki. Trenutno so planirali le 10 % celotne proizvodnje za izvoz in ga ob polletju realizirali s 45 odstotki, lahko pa bi ga več, če bi ne bile cene materiala previsoke. Prvi planski cilji izvoza niso ambiciozni, toda za začetek dovolj, saj vemo, da iz jutra raste dan.

Naj se sliši čudno ali ne, pa vendarle je res, da celo njih pestijo devizne zagate, pomanjkanje surovin in repromateriala, visoke cene in podobno, prav tako kot marsikatero veliko podjetje. Na domačem trgu ni mogoče dobiti svile, ogrodij za dežnike in senčnike, zato morajo kar 85 odstotkov teh materialov uvoziti iz Japonske, ZRN in Italije, čeprav imamo pri nas vse možnosti, da jih sami proizvajamo. Ogrodja za dežnike je na primer izdeloval »Indip« Lendava, vse dokler se ni pripojil h »Gorenju« Velenje. Vsi ti stroji danes neizkoriščeni stoje, »Gorenje« pa zanje izsiljuje previsoko ceno, da bi jih lahko kupilo kakšno podjetje, ki bi bilo pripravljeno obnoviti in nadaljevati prejšnji proizvodni program.

Na vprašanje, zakaj ne izvažajo tudi dežnikov, je direktor Slavko Puzigača dejal, da bi moral biti v njih pretežno vgrajen domači material, če si želimo pravih deviznih učinkov. Po njegovih besedah bi skoraj vse lahko izdelali doma, vendar teh artiklov nihče noče izdelovati, ker bi radi vsi takoj veliko zaslužili.

Podjetje je kljub stalnim podražitvam materiala obdržalo cene izdelkom na ravni izpred enega leta in pol, pri tem pa doseglo zadovoljiv finančni rezultat. Medtem ko se je celotni prihodek 1979. leta v primerjavi z letom 1978 povečal za 70 odstotkov, se je v prvem polletju 1980 povečal za 19 odstotkov, čisti dohodek pa za 27 odstotkov. Te rezultate so lahko dosegli samo z izboljšano organizacijo dela in prehodom iz obrtno ročnega dela na industrijski način proizvodnje, ki ga še vedno izpopolnjujejo.

Njihovi načrti pa segajo že v srednjeročno obdobje, ko naj bi povečali proizvodne zmogljivosti, za kar predvidevajo naložb v vrednosti 10 milijonov dinarjev. Veliko večje težave imajo okrog načrtovanja kadrov in za to vprašanje še nimajo pripravljenega odgovora v načrtih za prihodnost.

Tako smo ob obisku te male tovarne zvedeli še marsikaj o stabilizacijskih naporih, ki se kažejo v skrčeni režijski porabi, zreduciranih delovnih mestih na upravi in še o čem, vse pa je prepričljivo dokazovalo, da kolektiv ravna z družbenimi sredstvi z vestnostjo dobrega gospodarja.

I. Osolnik

Podeljevanje enotne matične številke občanom

320 000 številk

Zvezna skupščina je leta 1976 sprejela zakon o uvedbi enotne matične številke občanov (Ur. list SFRJ, št. 58/76) kot identifikacijskega znaka, ki omogoča povezovanje evidentiranih podatkov o občanih na več mestih za različne potrebe. Zvezni zakon določa obliko matične številke in ureja njeno porabo.

Matično številko sestavlja 13 številk in so razvrščene v 6 skupin.

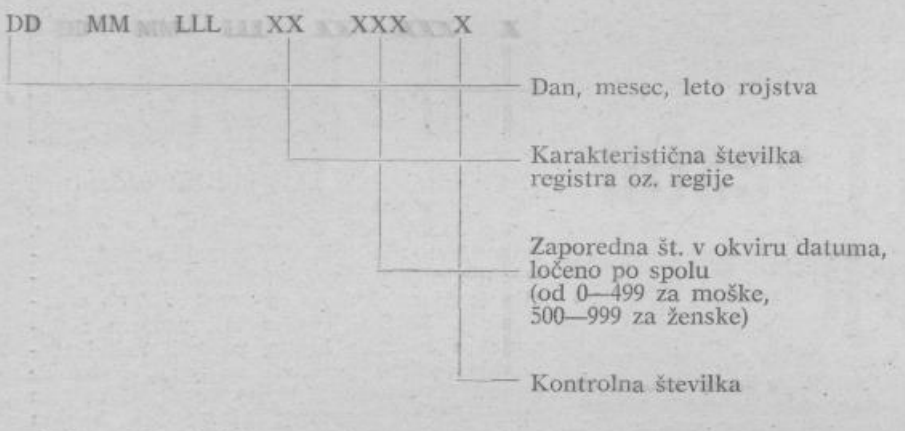

Zakon dalje določa, da morajo republike in pokrajine v petih letih od uveljavitve zveznega zakona urediti uvedbo enotne matične številke občanov na svojem območju ter razmejiti medsebojna razmerja in obveznosti organov in organizacij v njihovem izvrševanju.

Skupščina socialistične republike Slovenije je sprejela zakon o enotni matični številki dne 19. 12. 1979 in je bil objavljen v Ur. listu 1/80 SRS. Na osnovi zakona je direktor Zavoda za statistiko Socialistične republike Slovenije v soglasju z republiškim sekretarjem za notranje zadeve izdal še pravilnik za izvajanje zakona (Ur. list SRS 7/80). V pravilniku je natančneje predpisan postopek in način določanja vpisovanja in sporočanja enotne matične številke ter ustrezen obrazec.

Številke občanom dodeljuje Zavod za statistiko na podlagi centralnega registra, ki ga vodi. Številko občanu se občanu določi:

— po kraju rojstva,

— za tiste, ki so rojeni v tujini, po kraju vpisa v rojstno matično knjigo,

— osebam, rojenim pred sprejetjem zakona, po kraju stalnega prebivališča.

Pri spremembi prebivališča občan obdrži dodeljeno matično številko.

Po 8. členu zveznega zakona o enotni matični številki je treba matično številko vpisati v:

— rojstno matično knjigo,

— poročno matično knjigo,

— matično knjigo umrlih,

— osebni karton registra stalnega prebivalstva,

— osebno izkaznico,

— evidenco o izdanih osebnih izkaznicah (karton, register),

— potno listino,

— evidenco o izdanih potnih listinah,

— vozniško dovoljenje,

— evidenco o izdanih vozniških dovoljenjih,

— računalnik,

— delovno knjižico,

— zdravstveno legitimacijo,

— kadrovsko evidenco,

— zemljiški kataster in v druge evidence in listine, če tako določijo drugi predpisi.

Po 2. odstavku 9. člena republiškega zakona so občinski upravni organi za notranje zadeve dolžni najpozneje do 1. 3. 1981 vpisati matične številke v osebne kartone registra stalnega prebivalstva in obvestiti občane o njihovih matičnih številkah. To je potrebno zaradi tega, ker bo dne 31. 3. 1981 v SFRJ popis prebivalcev, gospodinjstev in stanovanj.

Drugi organi in organizacije, ki vodijo predpisane evidence o občanih in na njihovi podlagi izdajajo javne listine, so dolžne vpisati matične številke v svoje evidence najpozneje do 31. 12. 1985.

Iz zakona izhaja, da je težišče dela za realizacijo zakona o enotni matični številki občanov prenešeno na organ za notranje zadeve. Uresničitev te naloge bo zahtevala dodatne napore, ker bo treba nalogo opraviti izven rednega programa dela in v podaljšanem delovnem času.

Vsi občani, ki bodo dodeljeno številko prejeli po pošti, jo bodo morali skrbno shraniti, ker jo bodo morali na dan popisa, tj. 1. 4. 1981, pokazati popisovalcu. Ocenjujemo, da je akcija izredno pomembna, saj je treba v Ljubljani podeliti nič manj kot 320.000 številk. Občani imajo v računalniku že podeljene številke, novorojeni občani pa od 1. 1. 1980 dalje.